

nyala unes característiques econòmiques iguals a les que avui ha posat al descobert el Prof. Pierre Vilar a base de les seves darreres recerques a l'Arxiu de Notaris de Barcelona. Tant Townsend com Bourgoing parlen de la indústria tèxtil barcelonesa. Tots els autors estan d'acord a afirmar que les carreteres del país són dolentes. Madrid no rep tantes lloances com Barcelona, però hom indica que és una ciutat neta com a resultat de les reformes higièniques de Carles III. San Ildefonso i Aranjuez els plauen, però l'Escorial els deixa atordits. Sevilla és encara la ciutat pròspera de les Índies, i Cadis comença a enriquir-se també amb el comerç d'Amèrica. Townsend ens descriu les Societats d'Amics del País, i fa un gran elogi de l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona. Només Barette coneix, i ben poc, la Universitat de Cervera; Townsend parla de la Universitat de València, que creu superior a la d'Edimburg. El caràcter de la gent del país és jutjat bastant convencionalment, però no injustament; la majoria estan influïts per la llegenda negra. Gairebé tots s'adonen de les diferències regionals i jutgen els bascos i els catalans més favorablement que no pas els habitants de la resta de la Península. Acaba referint-se a les injustícies de Ponz i de Juderías en tractar d'aquells viatgers, puix que la majoria eren homes de bona fe.

Intervenen el PRESIDENT i els Srs. J. CARBONELL (subratlla l'interès de les descripcions d'aquests autors) i F. SOLDEVILA (el treball del Sr. Ribbans valora la consideració de treballadors que hom atribueix generalment als catalans). — JOAN-F. CABESTANY, Secretari.

22 juny 1955: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. JOAN TRIADÚ exposa *Algunes notes sobre l'exercici de la crítica literària a Catalunya*. La crítica literària catalana — diu — no pot comparar-se, ara per ara, amb la italiana, la francesa, l'alemanya o l'anglesa, les característiques sumàries de les quals poden servir de terme de comparació per a assenyalar els trets essencials de la nostra: superficialitat, indulgència, manca de mètode, to personal i agressivitat. La primera d'aquestes característiques és comuna als països meridionals i es pot relacionar, per exemple, amb la situació de la novella; les altres ja són més específiques. Nosaltra no hem trobat encara la nostra actitud crítica. Diversos factors en són la causa, entre ells la vida dels crítics, la posició dels editors davant els llibres de crítica, la resposta del públic, la temptació del periodisme bilingüe. Els casos de Joan Maragall, Miquel dels Sants Oliver, Josep Yxart i Joan Sardà, il·lustren aquest esquema, particularment el de Maragall, que té una tria de temes ben clara segons que escrigui en català o en castellà. El problema del nostre poble, com a poble petit, poc jeràrquic, igualitari, duu la crítica a un dilema: caritat o hipocresia. L'opinió del crític es fa personal. D'això prové la indulgència i l'agressivitat. El factor patriotisme desvirtua també la missió de la crítica. La crítica universal d'avui és una altra cosa.

Intervenen el PRESIDENT i els Srs. O. CARDONA (la crítica hauria d'ésser de recreació literària), F. SOLDEVILA (Alcover ja remarcà que els articles castellans de Maragall eren millors que els catalans; no podem ésser massa benèvols amb la prosa catalana de Maragall, perquè Verdager ja havia escrit correctament en prosa catalana), M. SERRAHIMA (circumstàncies familiars de Maragall que poden haver influït sobre la seva llengua), C. RIBA (en tota societat no organitzada la crítica literària no pot existir; no es tracta únicament del problema de la llengua: és també l'estretor del medi, la desmesurada ambició i el fet de conèixer-se tothom) i R. TÀSIS (considera urgent de restablir, al costat de la crítica d'anàlisi, una crítica de tipus informatiu). — CARMÉ BOYÉ, Secretari.

30 juny 1955: Art i Arqueologia. — Presideix el Sr. JOAN AINAUD.

El Sr. ALEXANDRE CIRICI I PELLICER presenta la seva comunicació, que versa sobre

El valor espai, constant de l'arquitectura catalana. Indica que en estudiar el conjunt de l'arquitectura catalana sense partió d'èpoques ni regions per tal de veure si és possible de definir-la amb alguna característica que pugui diferenciar-la de les altres i serveixi de patró per a les pròpies realitzacions, ha trobat com a valor fonamental l'espai interior unitari i homogeni. Cal estudiar, partint de l'arquitectura domèstica, que és la fonamental, la cèl·lula elemental del gran cos urbanístic — la casa — i l'element bàsic d'ella — la sala. Analitza seguidament el sentit de l'espai interior (centrípet — casa grega mediterrània, barraca valenciana, casa de la Pampa, etc. — o centrífug — arquitectura imperial romana, etc. —), la fidelitat a la llar (la sala catalana, en el seu origen, s'identifica amb la llar; per això té un caràcter sagrat, bé que casolà; només als segles XVII-XVIII la gran influència italiana aporta galeries, balcons, balustrades, esgrafats), la nuesa exterior, la incomunicació (l'espai interior es basta; àdhuc en el gòtic hi ha més murs que no pas finestres), la porta sagrada (l'entrada pren caràcter ritual d'iniciació, la qual cosa explica l'estranya continuïtat de la porta adovellada), els patis (la preservació de l'interior necessita el pati, exterior interioritzat), els eixos ortogonals (l'espai centrípet no pot indicar una fuga, sinó que ha d'expressar quietud; per això tenim l'equilibri dels eixos, ni els longitudinals del nord ni els transversals del sud), els cimboris (expressió del tercer eix, intersecció dels altres; no són fuga de forces, sinó tapadora que cobricela), la massa compacta (la tendència cap al centre impedeix les formes divergents, disperses; manquen ací els pinacles d'altres països, i si hi ha campanar gran, és a part), les arestes pures (sense agulles, ni pinacles, ni frondes, ni crestes), l'horitzontalitat (imatge externa de l'equilibri intern) amb ritme d'horizontals a la façana (en contrast amb el ritme vertical francès o amb l'aglutinació central castellano-andalusa), l'esfericitat com a tendència (que engendra l'arc, la volta, la cúpula; prové de l'abric sagrat semític), la volta total (apareguda a Amer el 949 per primera vegada, en el nostre romànic), la basílica cupular (apareguda a Cardona el 1019, síntesi de l'edifici social i el sagrat), els arcs diafragmes (traducció esfericista del cavall de fusta, que permet els més grans espais), les grans dimensions (en què Catalunya bat els màxims: *a*) eixamplament de les naus — com a Girona, amb 22,80 m —; *b*) igualament d'altures de naus — com a Ciutat de Mallorca, amb 44,30 m —; *c*) reducció de suports i ampliació de formes — com a Santa Maria del Mar, amb quatre en 60 m —; *d*) altura — com a Ciutat de Mallorca, amb 44 m a la nau central, que hom pot comparar amb els 42 m d'Anvers i amb els 46 m de Beauvais, però aquesta darrera construcció s'esfondrà; quant a les naus laterals, cal recordar Mallorca, amb 30 m, en contrast amb Beauvais, amb 20 m) i l'aproximació a l'esfera (la més perfecta és la sala del Castell Nou de Nàpols, obra de Guillem Sagrera, que fa 26 × 26 × 28 m). El Sr. Cirici il·lustrà la seva exposició amb abundosos exemples.

Intervenien el PRESIDENT, el Sr. SANTIAGO PEY (es refereix a la casa de l'estament mitjà, que creu que contradia les característiques indicades) i el COMUNICANT (s'ha referit naturalment als caràcters fonamentals; creu que la resta — galeries, lògies, etc. — és secundari). — PERE VEGUÉ, Secretari.